

ประเทศชาติ เปรียบบรมโพธิ์ร่มไทร (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ)

ประเทศชาติ เปรียบร่มโพธิ์ร่มไทร

(สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชฯ)

“ .. การกระทำใดๆ ก็ตามที่จะเป็นเหตุให้ชาติประเทศล่มจมเดือดร้อน นับได้ว่าเป็นการแสดงความอกตัญญูอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับทำความเดือนร้อนให้ท่านผู้มีพระคุณยิ่งใหญ่ เป็นต้นว่ามารดาบิดา ครูอาจารย์นั่นเอง หรือว่าที่จริงแล้วยังเป็นความอกตัญญูที่ยิ่งกว่าความอกตัญญูต่อบุคคลใด ๆ ทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้ที่อยู่ในประเทศชาติใด เช่นผู้ที่อยู่ในประเทศไทย จึงควรที่สุดที่จะต้องรอบคอบระมัดระวังการปฏิบัติทุกอย่างของตนมิให้เป็นเหตุแห่งความวุ่นวายเดือนร้อน หรือล่มจมของประเทศชาติของตน ความรอบคอบระมัดระวังจำเป็นต้องมีอย่างมาก ยิ่งเสียว่าการปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณที่เป็นบุคคลมีชีวิตจิตใจเป็นตัวตน

ทั้งนี้ก็เพราะว่าเป็นการยากที่จะแลเห็นความเดือดร้อนใดๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นความเดือดร้อนของประเทศชาติ เหตุก็เพราะประเทศชาติมิใช่บุคคลมิใช่สิ่งมีชีวิตจิตใจนั่นเอง เมื่อเอ่ยถึงประเทศชาติก็มักจะนึกกันถึงผืนแผ่นดินที่ประกอบด้วยตึกรามอาคาร น้อยใหญ่และต้นหมากรากไม้เท่านั้น

มักจะไม่นึก ถึงความหมายที่ลึกซึ้งและมีความสำคัญสูงสุดอันเป็นความหมายที่ถูกต้องแท้จริง คือเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรที่ให้ความปลอดภัยอบอุ่นด้วยประการทั้งปวง เป็นทั้งแม่ทั้งพ่อ ทั้งพี่น้องเพื่อนสนิทมิตรสหาย และครูอาจารย์ ประเทศชาติมีความหมายลึกซึ้งกว้างขวาง แต่ก็เป็นไปในทางดีสถานเดียว ไม่เป็นไปในทางร้ายเลย นั่นก็คือประเทศชาตินั้นทรงพระคุณยิ่งใหญ่ที่สุดยากจะหาที่เปรียบ

การบริหารจิตวิธีหนึ่งซึ่งโดยเฉพาะยุคนี้สมัยนี้ควรปฏิบัติอบรมให้เกิดขึ้น มีขึ้นเป็นอย่างยิ่ง คือการทำใจให้เชื่อมั่นเห็นจริงว่า ประเทศชาติเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของทุกๆ คน

การทำให้กึ่งใบของต้นไม้โพธิ์ต้นไม้ทรห้กร่วงหรือการยับยั้งความเจริญเติบโตใหญ่ไว้เสียก็คือการทำให้ตนเองของผู้อาศัยร่มเงาต้องร้อนแดดร้อนฝน ไม่ร่มเย็นเป็นสุขเท่าที่ควรจะได้รับ ภัยธรรมชาติจะมาแพ้วพานก็ยังคงป้องกันรักษา

จึงหาควรมิที่ผู้อยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทรจะทะเลาะเบาะแว้งรบราฆ่าฟันกัน จนถึงเป็นเหตุให้โพธิ์ไทรหักราน เกิดช่องเกิดทางให้แสงแดดสายฝนสอดส่องแผดเผาเปียกปอนตนเอง ให้เป็นทุกข์เดือดร้อน อาจจะเพียงเล็กน้อยในระยะต้น แต่เสนาสาหัสได้ในระยะปลาย จึงเป็นสิ่งควรรอบคอบระวังเป็นอย่างยิ่ง จะทำอะไรก็ให้เป็นห่วงป้องกันรักษาโพธิ์ไทรไว้ก่อน แล้วผลดีทั้งหลายตนเองนั้นแหละจะได้รับ

ไม่ใช่จะทำ อะไรก็เป็นห่วงตัวเองก่อน การเป็นห่วงตัวเองหรือการนึกถึงตัวเองมากเกินไปไม่เกิดผลดีได้ดังที่คิดกัน ตรงกันข้ามการห่วงตัวเองหรือการนึกถึงตัวเองมากเกินไปจะเกิดผลไม่ดีตามมาได้ ทั้งน้อยและใหญ่ ตัวอย่างก็เช่นเป็นผู้อยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทรพร้อมกับใครๆ มากหลาย เห็นคนรุ่นวายใช้มีดใช้ขวานตัดรานกิ่งก้านชุลมุนเพราะคาดคิดว่าเป็นการช่วย ตกแต่งให้โพธิ์ไทรนั้นเรียบร้อยงดงามเจริญตาเจริญใจยิ่งขึ้น

ผู้ที่ห่วงตัวเองมากเกินไปจะไม่ห้ามปรามแนะนำตักเตือนกันๆ ที่อาจรู้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความวุ่นวายที่จะก่อผลร้ายให้เกิด แต่ความห่วงตัวเองจะทำให้คิดเกรงไปได้ว่าจะถูกเพ่งเล็งว่าเป็นคนไม่รู้จัก สวยรู้จักงามบ้าง หรือเป็นคนรุ่นกับเรื่องของคนอื่นเกินไปบ้าง หรือเป็นคนปากออยู่ไม่สุขบ้าง อะไรทำนองนี้ ที่ผู้ห่วงตัวเองมากเกินไปจะหลงถือว่าสำคัญกว่าการที่โพธิ์ไทรต้องถูกหักราน ความห่วงตัวเองหรือเห็นแก่ตัวจนเกินไปนี้แหละที่ปกปิดเหตุผลหรือบดบังแสง แห่งปัญญาให้มืดมิด ไม่อาจเห็นความเสียหายที่จะเกิดแก่ตัว เพราะความห่วงตัวเองจนไม่กล้าพูดไม่ กล้าทำสิ่งที่ควรพูดควรทำทั้งหลาย

โพธิ์ไทรที่ยกมากล่าวข้างต้นก็ คือประเทศชาติ ประเทศชาติที่มั่นคงไม่คลอนแคลนด้วยความชุลมุนวุ่นวายของผู้คนในชาติก็คือ ร่มโพธิ์ร่มไทรที่แผ่กิ่งก้านสาขา กว้างใหญ่หนาแน่น ซึ่งจะเป็นไปได้ก็ดังกล่าแล้วต้องอาศัยคนในชาติที่ไม่เห็นแก่ตัวเองจนเกินไป ไม่ห่วงตัวเองจนเกินไป เป็นธรรมดาทุกคนก็ต้องห่วงตัวเอง ต้องเห็นแก่ตัวเอง แต่ควรอย่างยิ่งที่จะต้องระมัดระวังให้อยู่ในขอบเขตที่สมควร ให้สามารถแผ่ความห่วงไปถึงผู้อื่นสิ่งอื่นได้ด้วย

เพราะผู้อื่นสิ่งอื่นมิใช่ว่าจะไม่เกี่ยวพันถึงเรา คนร่วมชาติศาสนาพระมหากษัตริย์เดียวกันย่อมต้องเกี่ยวพันกันอย่างแยกไม่ออก บริหารจิตเสียก่อนด้วยการน้อมใจให้ยอมรับความจริงที่สำคัญนี้ แล้วลดความนึกถึงตัวเองให้น้อยลง ห่วงตัวเองให้น้อยลง นึกถึงชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ให้มากกว่า แล้วตัวเองนั้นแหละจะสวัสดีได้ .. "

๒๘ กันยายน ๒๕๒๗ การบริหารทางจิต สำหรับผู้ใหญ่

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ที่มา: <http://www.tddf.or.th/dharma/detail.php?contentid=0132&postid=0008120&currentpage=8>

ประโยชน์ทั้งกาย:

การกระทำใดๆ ก็ตามที่จะเป็นเหตุให้ชาติประเทศ
ล่มจมเดือดร้อน นับได้ว่าเป็นการแสดงความอกตัญญู
อย่างยิ่ง เช่นเดียวกับทำความเดือนร้อนให้ท่านผู้มีพระคุณ
ยิ่งใหญ เป็นต้นว่ามารดาบิดา ครูอาจารย์นั่นเอง หรือว่าที่
จริงแล้วยังเป็นความอกตัญญูที่ยิ่งกว่าความอกตัญญูต่อ
บุคคลใดๆ ทั้งสิ้น